

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะ เป็นสรุปผลการวิจัย ซึ่งจะได้ เสนอตามลำดับดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย
วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อติดตามผลการใช้ เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการการ
นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนที่อยู่ในโครงการการนิเทศ
การศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จำนวน 33 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูล
ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 33 คน ผู้นิเทศ 106 คน และครู 20 คน รวม 159 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
จำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและผู้นิเทศเป็นผู้ตอบ 1 ฉบับ แบบสอบถามสำหรับ
ครูซึ่งเป็นผู้รับการนิเทศเป็นผู้ตอบ 1 ฉบับ อีก 1 ฉบับ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้นิเทศและตรวจสอบ
เอกสารประกอบ
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง
ครั้งที่ 1 ส่งและรับข้อมูลฉบับที่ 1 ทางไปรษณีย์ จำนวน 139 ชุด ได้รับคืนมา
เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 121 ชุด
ครั้งที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือฉบับที่ 2 จำนวน 20
ชุด และเครื่องมือฉบับที่ 3 จำนวน 20 ชุด
รวมแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 179 ชุด ได้รับคืนมาเป็นแบบสอบถามที่
สมบูรณ์ 161 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.94

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ตามลักษณะของแบบสอบถาม

4.1 แบบสอบถามที่เป็นแบบ เลือกตอบและแบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.2 แบบสอบถามที่เป็นการเติมข้อความ นำมาจัดหมวดหมู่แล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหาร ส่วนมากมีประสบการณ์ด้านการสอน 11-15 ปี มีประสบการณ์ ด้านการบริหาร 6-10 ปี ไม่มีคาบการสอน มีหน้าที่นอกเหนือจากการบริหารบ้าง คือ งาน กิจกรรมนักเรียนและงานวิชาการ โดยใช้เวลายปฏิบัติงานส่วนนี้ 1-5 คาบขึ้นไป

1.2 หัวหน้าหมวดวิชา ส่วนมากมีประสบการณ์ด้านการสอน 11-15 ปี มีประสบการณ์ด้านการบริหาร 1-5 ปี มีคาบการสอน 11-15 คาบ มีหน้าที่อื่นนอกเหนือจาก การบริหารงานหมวดและการสอน ซึ่งได้แก่ งานกิจกรรมนักเรียน งานประชาสัมพันธ์ และงาน วิชาการ โดยใช้เวลายปฏิบัติงานส่วนนี้ 1-5 คาบ

1.3 ครู ส่วนมากมีประสบการณ์ด้านการสอน 6-10 ปี ไม่มีประสบการณ์ด้าน การบริหารทั้งหมด มีคาบการสอน 16-20 คาบ ครูทุกคนมีหน้าที่อื่นนอกเหนือจากงานสอน โดย งานที่ปฏิบัติคือ งานทะเบียน-วัดผล และใช้เวลาในการปฏิบัติงานส่วนนี้ 6-10 คาบ

2. สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการนิเทศ แบบคลินิก สรุปได้ดังนี้

2.1 โรงเรียนในโครงการระยะที่ 1

2.1.1 โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการใช้ เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก โดยมีผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชา เป็นผู้กำหนด นโยบาย และบุคลากรทุกฝ่ายทุกคนได้รับทราบนโยบาย โดยการประชุมชี้แจงของผู้บริหาร

2.1.2 โรงเรียนส่วนมากมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริม การใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกแก่คณะครูขึ้น โดย เป็นคณะกรรมการชุดเดียวกับคณะกรรมการ นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการจะประกอบด้วย หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วย-ผู้บริหาร และผู้บริหาร และคุณสมบัติของคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ได้แก่ การมีตำแหน่งผู้นำ

อย่าง เป็นทางการของโรงเรียน

2.1.3 โรงเรียนส่วนมากได้มีการสำรวจความต้องการจำเป็นในด้านการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก โดยวิธีประชุมสัมมนาคณะครูทั้งหมด แล้วทำการคัดเลือกความต้องการที่จะนิเทศด้วยการนำมาจัดลำดับความสำคัญ

2.1.4 โรงเรียนส่วนมาก มีการวางแผนงานการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกไว้อย่างชัดเจน โดยคณะกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งได้จัดทำโครงการการส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิก สำหรับผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน จะรับทราบแผนงานจากการชี้แจงของผู้บริหารในที่ประชุมครู ในกรณีที่ไม่มีการวางแผนไว้อย่างชัดเจน คณะครูและหัวหน้าหมวดวิชาได้ร่วมมือกันปฏิบัติงานนิเทศ เป็นครั้งคราว

2.1.5 ผู้นิเทศทุกคนได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก โดยศึกษานิเทศก์จัดฝึกอบรม และส่วนมากคณะครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก โดยศึกษานิเทศก์เขตจัดฝึกอบรม เช่นกัน

2.1.6 โรงเรียนส่วนมากได้ดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ด้วยการจัดทำแผนงานการส่งเสริมการนิเทศ แต่มีการลงมือปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิกค่อนข้างน้อย สาเหตุที่ผู้นิเทศยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิก เนื่องจากผู้นิเทศยังขาดทักษะในการนิเทศ และครูยังไม่พร้อมที่จะรับการนิเทศ (ให้ผู้นิเทศสังเกตการสอนในชั้นเรียน)

2.1.7 โรงเรียนส่วนมากมีการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานการนิเทศ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในด้านวัสดุ อุปกรณ์ ส่วนการสนับสนุนด้านการสร้างขวัญและกำลังใจค่อนข้างน้อย แม้ว่าจะกระทำตลอดเวลาที่ทำงาน จนกระทั่งงานสำเร็จลุล่วงลง

2.1.8 โรงเรียนส่วนมาก มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผน โดยหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้ติดตามผล สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงาน ใช้การสังเกต มีการเก็บข้อมูลในการปฏิบัติงานและผลสรุปการประเมินผลไว้ใช้ประโยชน์ โดยการเก็บไว้ในแฟ้มและส่วนมากยังไม่มีการเสนอผลการประเมินผล สำหรับโรงเรียนที่มีการเสนอผลจัดทำโดย เสนอผลงานต่อที่ประชุม

2.1.9 โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีการปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงานการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ในกรณีที่มีการปรับปรุงได้ทำการปรับปรุงในเรื่อง การให้

ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งดำเนินการปรับปรุงโดยผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และคณะครู

2.2 โรงเรียนในโครงการระยะที่ 2

2.2.1 โรงเรียนส่วนมากมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก โดยมีผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชา เป็นผู้กำหนดนโยบาย บุคลากรทุกฝ่าย ทุกคน ได้รับทราบนโยบายโดยการประชุมชี้แจงของผู้บริหาร

2.2.2 โรงเรียนส่วนมากมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกแก่คณะครูชั้น โดยเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกับคณะกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยผู้บริหาร และผู้บริหาร โดยคุณสมบัติของคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ได้แก่ การมีตำแหน่งผู้นำอย่างเป็นทางการของโรงเรียน

2.2.3 โรงเรียนส่วนมากได้ทำการสำรวจความต้องการจำเป็นในด้านการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก โดยวิธีประชุมสัมมนาคณะครูทั้งหมด แล้วทำการคัดเลือกความต้องการที่จะนิเทศด้วยการนำมาจัดลำดับความสำคัญ

2.2.4 โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีการวางแผนงานการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก สำหรับโรงเรียนที่มีการวางแผนงานได้จัดทำโดยคณะกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งได้จัดทำโครงการการส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิก เมื่อไม่มีการวางแผนงานไว้อย่างชัดเจน คณะครูช่วยเหลือกันในการปฏิบัติงานตามสถานการณ์

2.2.5 ผู้นิเทศทุกคนได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก โดยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 9 เป็นผู้จัดฝึกอบรมให้ และส่วนมากคณะครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก โดยครูศึกษาค้นคว้าเอกสารด้วยตนเอง

2.2.6 โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก โรงเรียนที่มีการดำเนินการส่วนมากดำเนินการโดยการจัดทำแผนงานการส่งเสริมการนิเทศ และผู้นิเทศยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิก เนื่องจากผู้นิเทศขาดทักษะในการนิเทศ และครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการนิเทศการสอน

2.2.7 โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานนิเทศ

โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก โดยโรงเรียนที่มีการสนับสนุนส่วนมากให้การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และยังไม่มีการสร้างขวัญและกำลังใจ

2.2.8 โรงเรียนทุกโรงเรียนยังไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผน และส่วนมากไม่มีการเก็บข้อมูลในการปฏิบัติงาน และผลสรุปการประเมินผลไว้ใช้ประโยชน์ ในกรณีที่มีการเก็บจะเก็บเป็นข้อมูลดิบไว้ในแฟ้ม และทุกโรงเรียนยังไม่มีการเสนอผลการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.2.9 โรงเรียนทุกโรงเรียนยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงาน การใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก

2.3 ในภาพรวมของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3.1 โรงเรียนส่วนมากมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งจัดทำโดยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชา และบุคลากรทุกฝ่าย ทุกคนได้รับทราบนโยบาย โดยการประชุมชี้แจงของผู้บริหาร

2.3.2 โรงเรียนส่วนมากมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกแก่คณะครูชั้น โดยเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกับคณะกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยผู้บริหาร และผู้บริหาร และคุณสมบัติของคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ได้แก่ การมีตำแหน่งผู้นำอย่าง เป็นทางการของโรงเรียน

2.3.3 โรงเรียนส่วนมากได้มีการสำรวจความต้องการจำเป็นในด้าน การส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก โดยวิธีประชุมสัมมนาคณะครูในโรงเรียนทุกคน แล้วทำการคัดเลือกความต้องการที่จะนิเทศด้วยการนำมาจัดลำดับความสำคัญ

2.3.4 โรงเรียนส่วนมากไม่มีการวางแผนงานการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก สำหรับโรงเรียนที่มีการวางแผนคณะกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นผู้วางแผน โดยการจัดทำโครงการการส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิก สำหรับผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน จะรับทราบแผนงานจากการชี้แจงของผู้บริหารในที่ประชุมครู ในกรณีที่ไม่มีการวางแผนไว้อย่างชัดเจน คณะครูช่วยเหลือกันในการปฏิบัติงานตามสถานการณ์

2.3.5 ผู้นิเทศทุกคนได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก โดยศึกษานิเทศก์เขตจัดฝึกอบรม และส่วนมากคณะครูได้รับความรู้โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารด้วยตนเอง

2.3.6 โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก สำหรับโรงเรียนที่มีการดำเนินการ ส่วนมากดำเนินการในเรื่องการจัดทำแผนงานการส่งเสริมการนิเทศ และลงมือปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิกเพียงเล็กน้อย ในกรณีที่ผู้นิเทศยังไม่ลงมือปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิก เนื่องจากผู้นิเทศขาดทักษะในการนิเทศ

2.3.7 โรงเรียนส่วนมากได้มีการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานนิเทศแบบคลินิก โดยให้การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีการสร้างขวัญและกำลังใจบ้างเล็กน้อย แม้ว่าจะกระทำตลอดเวลาที่ทำงาน จนกระทั่งงานสำเร็จลุล่วงลง

2.3.8 โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน สำหรับโรงเรียนที่มีการติดตามผล ผู้ติดตามผลคือหัวหน้าหมวดวิชา และการประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น ใช้การสังเกต ยังไม่มีการเก็บข้อมูลในการปฏิบัติงานและผลสรุปการประเมินผลไว้ใช้ประโยชน์ในกรณีที่มีการเก็บข้อมูลและผลสรุปนั้น ใช้วิธีเก็บข้อมูลดิบและข้อสรุปไว้ในแฟ้ม ยังไม่มีการเสนอผลการประเมินผลการปฏิบัติงานสำหรับโรงเรียนที่มีการเสนอผลจัดทำโดยเสนอผลงานต่อที่ประชุม

2.3.9 โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ในกรณีที่มีการปรับปรุง ได้ทำการปรับปรุงในเรื่อง การให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งดำเนินการปรับปรุงโดย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาและคณะครู

3. การปฏิบัติงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกของผู้นิเทศ โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบคลินิกของโกลด์ แลมเมอร์ ตามการรับรู้ของผู้รับการนิเทศ สรุปผลได้ดังนี้

ผู้นิเทศส่วนมากได้ปฏิบัติงานนิเทศตามกระบวนการนิเทศแบบคลินิก โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นการประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน ผู้นิเทศทุกคนได้ปฏิบัติในเรื่อง สร้างความคุ้นเคย เพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวผู้นิเทศ และเรื่องที่มีผู้นิเทศปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมมือกัน เลือกลงและ/หรือสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องสนองต่อพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต

3.2 ขั้นการสังเกตการสอน ผู้นิเทศทุกคนได้ปฏิบัติในเรื่องที่ผู้นิเทศให้อิสระกับผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนการสอน ตลอดเวลาที่เข้าสังเกตการสอน และเรื่องที่มีผู้นิเทศปฏิบัติได้น้อยที่สุดคือ ผู้นิเทศใช้เครื่องบันทึกภาพช่วยในการบันทึกและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน

3.3 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีประชุมนิเทศ ผู้นิเทศทุกคนได้ปฏิบัติในเรื่อง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดหัวข้อที่จะประชุมนิเทศ และร่วมมือกันเลือกหัวข้อประชุมที่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของผู้รับการนิเทศตามที่ตกลงกันได้ ในการประชุมก่อนการสังเกตการสอน ส่วนเรื่องที่มีผู้นิเทศปฏิบัติได้น้อยที่สุดคือ ผู้นิเทศจัดข้อมูลที่บันทึกได้เป็นหมวดหมู่โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

3.4 ขั้นการประชุมนิเทศ ผู้นิเทศทุกคนได้ปฏิบัติในเรื่องผู้นิเทศเปิดการประชุมนิเทศโดยเริ่มต้นจากข้อตกลงในการประชุมก่อนการสังเกตการสอน และผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศช่วยกันสรุปผลข้อมูล และกำหนดพฤติกรรมการสอนที่จะปรับปรุงต่อไป ส่วนเรื่องที่มีผู้นิเทศปฏิบัติได้น้อยที่สุดคือ ผู้นิเทศเปิดการประชุมนิเทศโดยขอข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพิ่มเติม

3.5 ขั้นการประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมการนิเทศ ผู้นิเทศส่วนมากได้ปฏิบัติในเรื่องที่ผู้นิเทศเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ติของเขาว่ามีอะไรบ้าง ส่วนเรื่องที่มีผู้นิเทศปฏิบัติได้น้อยที่สุดคือ ผู้นิเทศยอมรับข้อมูลย้อนกลับของผู้รับการนิเทศไปปรับปรุงการนิเทศของเขา

4. การปฏิบัติงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกของผู้นิเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ผลงานและพบปัญหาในการปฏิบัติงาน สรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการปฏิบัติงาน

4.1.1 ผู้นิเทศครึ่งหนึ่งปฏิบัติงานโดยมีการกำหนดเป้าหมายไว้ และได้กำหนดเป้าหมายโดยการจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการของคณะกรรมการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งมีเพียงระบุจำนวนผู้นิเทศไว้ และจำนวนผู้นิเทศที่ระบุไว้สูงสุดคือ 8 คน

4.1.2 ผลการปฏิบัติงานนิเทศแบบคลินิก คำนวณปริมาณ

เกี่ยวกับจำนวนผู้รับการนิเทศ ส่วนใหญ่ผู้นิเทศจะนิเทศครู 1 คน

เกี่ยวกับจำนวนปัญหาการเรียนการสอนของครูที่ได้รับการแก้ไข ส่วนมากปฏิบัติได้ 2 ปัญหา

เกี่ยวกับจำนวนวัฏจักรที่ปฏิบัติต่อภาคเรียน ส่วนมากปฏิบัติได้

3 วัฏจักร

เกี่ยวกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานนิเทศ ส่วนมากผู้นิเทศปฏิบัติงาน

2 เดือน

4.1.3 ผลการปฏิบัติงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก

ด้านคุณภาพ

ปรากฏว่าการปฏิบัติงานนิเทศแบบคลินิกของผู้นิเทศได้ผลงานด้านคุณภาพทุกคน ผลงานที่ปรากฏคือ ส่วนมากครูปฏิบัติได้ตามที่ผู้นิเทศและครูได้วางแผนไว้ ผลการนิเทศที่ทำให้พฤติกรรมการสอนของครูดีขึ้นยังมีค่อนข้างน้อย และผลการนิเทศที่ทำให้พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนดีขึ้นยังมีน้อยมาก

เกี่ยวกับระดับของผลงานการนิเทศ พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับยังไม่เป็นที่พอใจของผู้นิเทศ

4.2 ปัญหาการปฏิบัติงานนิเทศ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกและแนวทางแก้ไขปัญหา

4.2.1 ในขั้นการประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน ปรากฏว่าผู้นิเทศส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับ ขาดความรู้และทักษะในการสร้าง เครื่องมือสังเกตการสอน แนวทางแก้ปัญหาคือ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการให้คำปรึกษาและมีส่วนร่วมในการสร้าง เครื่องมือสังเกตการสอน

4.2.2 ขันสังเกตการสอน ปรากฏว่าผู้นิเทศส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับ ขณะที่ผู้นิเทศ เข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนไม่เป็นธรรมชาติ (ครูวิตกกังวล สอนได้ไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนสนใจ เครื่องบันทึกเสียงและผู้นิเทศ) แนวทางแก้ไขคือ ผู้นิเทศต้อง เข้าสังเกต เป็นประจำ นักเรียนและครูจะ เคยชินไปเอง

4.2.3 ในขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีประชุมนิเทศ ปรากฏว่าผู้นิเทศส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคลาดเคลื่อน เนื่องจากปฏิบัติขั้นนี้ในระยะเวลาที่ห่างจากขั้นการสังเกตการสอนมากเกินไป แนวทางแก้ไขคือ ต้องกำหนดวัน เวลาที่จะปฏิบัติขั้นนี้ในการประชุมก่อนการสังเกตการสอนทุกครั้งอย่างเหมาะสม (ไม่ทิ้งระยะนานเกินไป)

4.2.4 ในขั้นการประชมุณีเทศ ปรากฏว่าผู้นิเทศมีปัญหาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศยังเป็นพฤติกรรมทางตรงอยู่มาก แนวทางแก้ปัญหาคือ ผู้นิเทศ พยายามเตือนตัวเองไว้เสมอ เพื่อให้เป็นพฤติกรรมการนิเทศทางอ้อมมากขึ้น

4.2.5 ในขั้นการวิเคราะห์พฤติกรรมนิเทศ ปรากฏว่าผู้นิเทศพบปัญหา เกี่ยวกับ การให้ข้อมูลย้อนกลับของครูต่อพฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศยังเป็นพฤติกรรมทางตรง ค่อนข้างมาก ทำให้ผู้นิเทศไม่สบายใจ แนวทางแก้ไขคือ ให้ครูศึกษาและปฏิบัติตามเทคนิคการ ให้ข้อมูลย้อนกลับด้วย เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีต่อไป

4.3 ปัญหาอื่น ๆ ที่ผู้นิเทศพบ ส่วนมากเกี่ยวกับขาดการสนับสนุนและการเสริม แรงจากผู้บริหาร จึงขาดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานนิเทศอย่างต่อเนื่องและตลอดไป แนวทางแก้ไข คือ ผู้บริหารต้องเสริมแรงผู้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแสดงให้เห็นว่างานนิเทศสำคัญเท่า ๆ กับ งานอื่น และขาดการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้นิเทศละเลงงานนิเทศไป แนวทางแก้ไขคือ ต้องกำหนดเวลาและวิธีติดตามและประเมินผลไว้อย่างชัดเจนและถือปฏิบัติ อย่างเคร่งครัด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยด้านการดำเนินงานของโรงเรียน ผลและปัญหาเกี่ยวกับการใช้เทคนิค การนิเทศแบบคลินิก มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. โรงเรียนในโครงการระยะที่ 1 มีผู้นิเทศที่ลงมือปฏิบัติการนิเทศโดยใช้เทคนิค การนิเทศแบบคลินิกต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง ส่วนโรงเรียนในโครงการระยะที่ 2 ผู้นิเทศทุกคนยังไม่ได้ ลงมือปฏิบัติการนิเทศนั้น ผู้วิจัยมีความเห็น เกี่ยวกับ เรื่องนี้เป็น 2 ประเด็นคือ

ประเด็นที่ 1 เกี่ยวกับการให้ความรู้และการฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการ นิเทศแก่ผู้นิเทศในโรงเรียน 2 ระยะไม่เท่ากัน โรงเรียนในโครงการระยะที่ 1 ได้รับการ ฝึกอบรมมากกว่า 1 ครั้ง กล่าวคือ ครั้งที่ 1 เป็นการให้ความรู้พื้นฐานและทักษะที่จำเป็นใน การนิเทศ รวมทั้งฝึกทักษะในสถานการณ์จำลองด้วยเป็นเวลา 3 วัน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรม สามีศึกษา เขตการศึกษา 9 2528: 3) ครั้งที่ 2 เป็นการฝึกปฏิบัติการนิเทศโดยมีศึกษา นิเทศก์วิเคราะห์พฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศในโรงเรียน โดยใช้เวลาฝึก 5 วัน (หน่วย

ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 2530: 5) ส่วนโรงเรียนในโครงการระยะที่ 2 ได้รับการฝึกอบรม 1 ครั้ง เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานและทักษะที่จำเป็นในการนิเทศเป็นเวลา 3 วัน ดังนั้นผู้นิเทศโรงเรียนในโครงการระยะที่ 1 ย่อมมีความรู้และทักษะมากกว่าทำให้มีความมั่นใจที่จะทำการนิเทศมากกว่าโรงเรียนในโครงการระยะที่ 2

ประเด็นที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการทั้งสองระยะนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยส่วนที่ 2 พบว่า โรงเรียนในโครงการระยะที่ 1 มีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกมากกว่า กล่าวคือ มีการวางแผนงานการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก มีการสนับสนุนการปฏิบัติงาน มีการสร้างขวัญและกำลังใจบ้าง มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน ส่วนโรงเรียนในโครงการระยะที่ 2 ไม่มีการดำเนินงานในส่วนที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่ผู้นิเทศในโรงเรียนโครงการระยะที่ 1 จะทำการนิเทศมากกว่าโรงเรียนโครงการระยะที่ 2

2. เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติการนิเทศของผู้นิเทศโรงเรียนในโครงการทั้ง 2 ระยะ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในโครงการระยะที่ 1 มีผู้นิเทศปฏิบัติค่อนข้างน้อยและโรงเรียนในโครงการระยะที่ 2 ไม่มีผู้ปฏิบัติการนิเทศเลย แทนที่จะทำการนิเทศทุกคนหรือน่าจะ มีจำนวนมากกว่านี้ ในเรื่องนี้สอดคล้องกับที่ สมาน อัครภูมิ (2526: 86) ได้ทำวิจัย เรื่องการ สร้างโปรแกรมการฝึกอบรม เรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก" สำหรับครูมัธยมศึกษา และได้สอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมตามโปรแกรมนี้ เกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก" ซึ่งได้รับคำตอบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการและแนวคิดซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน แต่หลายคนตั้งข้อสงสัย เกิดว่าในการปฏิบัตินั้นจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

และจากงานวิจัยของ จำรัส ศิลาคม (2530: ง-จ) ซึ่งศึกษาตัวแปรที่ส่งผล ต่อทัศนคติต่อการนิเทศแบบคลินิกของผู้ที่ได้รับการอบรม เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก ผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่ได้รับการอบรม เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก มีทัศนคติต่อการนิเทศแบบคลินิก โดยเฉลี่ย ในระดับดีมาก และ โชคดี ศักดิ์สวัสดิ์ (2531: 161) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจ และ เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของคณะผู้ดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า เจตคติต่อการนิเทศการ

ศึกษากับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง จะเห็นได้ว่าหากพิจารณาผลการวิจัยทั้ง 2 แล้ว ผู้นิเทศแบบคลินิกน่าจะลงมือปฏิบัติการนิเทศกันมากกว่านี้ แต่แบบจำลอง "ทฤษฎีของพฤติกรรมที่มีเหตุผล" ของ ฟิชเบน และ ไอเซน (Fishbein and Ajzen 1980 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ 2529: 11-13) กล่าวว่า ความสอดคล้องระหว่างเจตคติกับพฤติกรรมจะต้องขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความตั้งใจ บทบาทของบุคคลนั้น และความสำคัญของเจตคติและกำรพิจารณาตามปทัสฐานของสังคม ซึ่งเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทของบุคคลผู้นิเทศส่วนมากเป็นหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ นโยบายของโรงเรียน เกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกก็น่าจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นปทัสฐานในการทำงาน ดังนั้นการที่ผู้นิเทศจะปฏิบัติงานหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด จึงน่าจะขึ้นกับความตั้งใจของผู้นิเทศนั่นเอง ซึ่งเป็น เหตุผลที่สำคัญยิ่ง เพราะถ้าไม่มีความตั้งใจจะทำก็คงไม่มีการลงมือปฏิบัติการนิเทศดังข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศปฏิบัติงานได้ผลงานน้อยมาก ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นเป็น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 เนื่องจากผู้นิเทศเองได้ทำการนิเทศโดยมิได้กำหนดเป้าหมายของการทำงานไว้ เพราะโดยหลักการแล้วในการปฏิบัติงานใด ๆ เราจะต้องคาดหมายสิ่งที่ต้องการจะทำไว้ในระยะเวลาหนึ่ง ๆ เมื่อเรารั้งเป้าหมายไว้ เช่น กำหนดว่าจะนิเทศครูกี่คน ช่วยครูแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ี่ปัญหา หรือกำหนดว่าจะทำการนิเทศแบบคลินิกกี่ภาคเรียน ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2531: 50-51) กล่าวไว้ว่า เป้าหมายการทำงานจะแสดงจุดของการทำงานเสร็จ และแสดงผลงานในช่วงระยะต่าง ๆ อย่างชัดเจน เป้าหมายจึงแสดงปริมาณ/คุณภาพ/ลักษณะเฉพาะ และมักจะกำกับด้วยเวลา จากนั้นก็ปฏิบัติงานเพื่อให้ผลตามที่คาดหวังเอาไว้ หากไม่ได้ตามนั้นจึงหาสาเหตุเพื่อแก้ไขต่อไป

ประเด็นที่ 2 จากผลการวิจัยพบว่า ยังขาดการติดตามผลและประเมินผล ทำให้ผู้นิเทศปฏิบัติงานในระยะสั้นและได้ผลงานน้อย เพราะการติดตามผลและประเมินผลเป็น เรื่องสำคัญมากดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2531: 30) กล่าวไว้ว่า ระบบการติดตาม ควบคุม กำกับ (Monitoring and control) เป็นส่วนที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้

แล้วให้มากที่สุด และพยายามแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการทำงานในขณะที่มีภาระดำเนินงานตามแผน อยู่ และเตรียมการแก้ไขปรับปรุงต่อไปในอนาคต การติดตาม ควบคุม กำกับจึง เข้ามามีบทบาท ที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของแผนงานที่ได้กำหนดไว้หรือที่ได้จัดทำขึ้น และใน ขณะเดียวกันก็จะเป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินแผนงาน/โครงการ เพื่อทราบสถานภาพ การปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการกำหนดวิธีการ แก้ไขปรับปรุงต่อไป (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2531: 72) พร้อมกันนี้ก็ต้องมีการ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วย โดยผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนผู้ปฏิบัติด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างขวัญและกำลังใจ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2531: 6)

4. ผู้นิเทศส่วนหนึ่งในโรงเรียนโครงการระยะที่ 1 และผู้นิเทศทั้งหมดในโรงเรียน โครงการระยะที่ 2 ที่ยังไม่ลงมือปฏิบัติการนิเทศได้ระบุสาเหตุไว้ว่า ผู้นิเทศขาดทักษะในการ นิเทศ ครูยังไม่พร้อมที่จะให้ผู้นิเทศสังเกตการสอนในชั้นเรียน และครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการนิเทศ การสอน

เกี่ยวกับ เรื่องที่ผู้นิเทศขาดทักษะในการนิเทศนั้น คง เป็น เพราะ เมื่อรับความรู้ จากการฝึกอบรมไปแล้ว ผู้นิเทศไม่ได้ทำการฝึกทักษะเพิ่มเติม การฝึกทักษะในขณะที่รับการอบรม อาจทำให้ผู้นิเทศเกิดทักษะในการนิเทศไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้นิเทศควรฝึกปฏิบัติหลังการฝึกอบรมอีก ประมาณ 15 ชั่วโมง ผู้นิเทศจึงจะมีทักษะในการนิเทศมากขึ้น ทำให้ตนเองมั่นใจยิ่งขึ้น เพื่อที่จะ ลงมือปฏิบัติการนิเทศได้ต่อไป (นิพนธ์ ไทยพานิช 2528: 241)

เกี่ยวกับ เรื่องที่ครูยังไม่พร้อมที่จะรับการนิเทศคือ ให้ผู้นิเทศสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน และครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการนิเทศการสอนนั้น คง เป็น เพราะความรู้สึกรู้สึกนี้ เกิดขึ้นตอนที่ เป็นครูฝึกสอน ได้รับการนิเทศจากครูที่เล็งและอาจารย์นิเทศก์แบบเก่า ๆ นิเทศแบบตรวจตรา จับผิด ใช้การสังเกตการสอน เป็น เครื่องมือสำหรับการวัดผล ประเมินผล การสอนของครู ดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช (2529: 39-49) ได้กล่าวว่า การนิเทศแบบเก่า มีลักษณะที่ไม่มีการปรึกษาหารือกันก่อน ผู้นิเทศจะมานิเทศโดยไม่บอกล่วงหน้า เข้ามานั่งสังเกตการสอนในห้องเรียน โดยใช้แบบฟอร์มสำหรับตรวจสอบพฤติกรรมการสอน แล้วเขียนรายงานบันทึกประเมินการสอน ซึ่งครูไม่มีโอกาสได้ประชุมปรึกษาหารือกับผู้นิเทศว่า ควรจะปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของ ตนเองตรงไหน อย่างไร วิธีการนิเทศในลักษณะนี้เป็นลักษณะของผู้ตรวจการการศึกษา (inspector) มากกว่าการนิเทศการสอน (supervision of instruction)

5. จากสภาพการปฏิบัติงานนิเทศของผู้นิเทศ ปรากฏว่าผู้นิเทศได้ปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศแบบคลินิกดีพอสมควร มีผู้ปฏิบัติตามรายการกิจกรรมต่าง ๆ ใดทุกคน เกือบทุกขั้นตอน จึงขอยกผลการวิจัยบางรายการที่น่าจะมีผลกระทบต่อการทำงานของผู้นิเทศมาอภิปรายดังนี้คือ

5.1 ในขั้นการประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน ผู้นิเทศทุกคนได้ปฏิบัติในเรื่อง สร้างความคุ้นเคย เพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวผู้นิเทศ นับว่าผู้นิเทศทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้และถือปฏิบัติ อันจะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานนิเทศในขั้นต่อไป เพราะการมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศย่อมส่งผลถึงการปฏิบัติของผู้รับการนิเทศด้วย ดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช (2528: 70-71) กล่าวไว้ว่าในการจัดการนิเทศแบบคลินิก มัจฉัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือ การสร้างสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศ ซึ่ง เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ซึ่งโกลด์แฮมเมอร์ ให้ชื่อว่า "การปูพื้นฐานสำหรับผู้รับการนิเทศแบบคลินิก" การสร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นระหว่างครูและผู้นิเทศนั้น เป็นงานจำเป็นที่ผู้นิเทศต้องสร้างขึ้นมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้นิเทศไม่เคยมีความสัมพันธ์คุ้นเคยมาก่อน ผู้นิเทศต้องสร้าง "ความมีไมตรีและการสমানจิตใจ" กันกับครูเป็นอันดับแรก

5.2 ในขั้นการประชุมนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศให้ข้อมูลย้อนกลับ เฉพาะพฤติกรรมการสอนของผู้รับการนิเทศ โดยไม่กล่าวอ้างอิงถึงบุคลิกภาพของผู้รับการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 70.00 ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้นิเทศทุกคนต้องตระหนักและถือปฏิบัติให้ได้ในเรื่องนี้ เพราะบุคลิกภาพของผู้รับการนิเทศ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก โดยเฉพาะบางอย่าง เมื่อผู้นิเทศวิเคราะห์วิจารณ์ออกไปอาจ เป็นการ เน้นสิ่งที่ เป็นบมด้อยของผู้รับการนิเทศ ทำให้เขาหมกมุ่นใจหรือไม่ต้องการรับการนิเทศต่อไปได้ ดังนั้นผู้นิเทศทุกคนควรระลึกถึง เรื่องนี้ทุกครั้งที่ทำกรประชุมนิเทศว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับนั้น จะต้องมุ่ง เฉพาะเจาะจงที่พฤติกรรมการ เรียนการสอนของครู ไม่ใช่ไปวิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์บุคลิกภาพของครู (นิพนธ์ ไทยพานิช 2529: 216)

5.3 ในขั้นประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมการนิเทศจากการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศยอมรับข้อมูลย้อนกลับของผู้รับการนิเทศไปปรับปรุงพฤติกรรมการนิเทศของเขา คิดเป็นร้อยละ 65.00 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้นิเทศทุกคนควรจะปฏิบัติให้ได้ทั้งนี้ต้อง เป็นไปในทำนองเดียวกับกับการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูออกมา เป็นผลสรุปนั้นต้อง เกิดขึ้นจาก

ความคิดเห็นของทั้งของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การให้ข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นิเทศต้อง เป็นสิ่งที่ผู้นิเทศยอมรับว่าเป็นพฤติกรรมที่เขาควรปรับปรุง เมื่อยอมรับแล้วก็ควรจะนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้นิเทศมีพฤติกรรมการนิเทศที่ถูกต้องตามกระบวนการแบบคลินิกอย่างแท้จริง หากผู้นิเทศยอมรับความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศและนำไปปฏิบัติ ผู้รับการนิเทศจะรู้สึกว่าตัวเองมีส่วนร่วมในการนิเทศอย่างแท้จริง เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้นิเทศเห็นความสำคัญของผู้รับการนิเทศ เป็นการนิเทศที่ทั้งสองฝ่ายอยู่ในฐานะผู้ร่วมวิชาชีพ ไม่มีใครเหนือกว่าใคร ซึ่งความสัมพันธ์นี้จะมีผลต่อความต้องการที่จะรับการนิเทศจากผู้นิเทศต่อไปเรื่อย ๆ อย่างแน่นอน และเมื่อผู้นิเทศนำไปปฏิบัติก็มีผลให้พฤติกรรมการนิเทศของตนเองดีขึ้น และเป็นที่พอใจของผู้รับการนิเทศตามมาอีกด้วย ดังที่ โคแกน (Cogan 1973 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช 2528: 66) กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ในลักษณะ "ผู้ร่วมวิชาชีพ" ครูและผู้นิเทศ เป็นผู้ได้รับความสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความจริงใจ มีความห่วงใยต่อกัน ช่วยเหลือกัน เป็นกระบวนการที่ครูได้ปรับปรุงสมรรถภาพทางวิชาชีพโดยพัฒนาสมรรถภาพการสอนของเขาให้สูงขึ้น และในขณะเดียวกันผู้นิเทศก็มีโอกาสพัฒนาสมรรถภาพในการนิเทศการสอนให้สูงขึ้นด้วย

6. จากผลการวิจัย เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานนิเทศ มีข้อที่ควรอภิปรายดังนี้

6.1 ในขั้นการประชุมก่อนการสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศขาดความรู้และทักษะในการสร้าง เครื่องมือสังเกตการสอน ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าอาจจะเป็นปัญหาสำหรับผู้นิเทศ เนื่องจากหลักสูตรการฝึกอบรมผู้นิเทศให้มีความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือสังเกตการสอนที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ได้กำหนดไว้ประมาณ 2-3 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการให้ความรู้และฝึกสร้างและใช้เครื่องมือบ้าง ดังนั้นผู้นิเทศจะต้องฝึกฝนการสร้างเครื่องมือต่อไปอีกระยะหนึ่งจึงจะเกิดทักษะขึ้น ทั้งนี้คงต้องส่งเครื่องมือที่สร้างไปตรวจสอบที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 เพื่อความมั่นใจว่าเครื่องมือที่ส่งมาสอดคล้องสนองต่อพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตหรือไม่ในระยะแรก ซึ่งขณะนี้ผู้นิเทศส่วนหนึ่งที่ส่งบันทึกผลการนิเทศ โดยมีเครื่องมือสังเกตการสอนด้วย ไปตรวจสอบที่หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 9 หากผู้นิเทศได้ฝึกสร้างและลองใช้สักระยะหนึ่งคงจะเกิดทักษะในการสร้างและมีความมั่นใจยิ่งขึ้น และเมื่อหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 9 ได้รับเครื่องมือสังเกตการสอนจากผู้นิเทศ และตรวจสอบว่าเป็น เครื่องมือที่ดีพอ ควรจะรวบรวมและเผยแพร่ให้โรงเรียนในเขตใต้นำไปใช้ได้ทันทีในกรณีที่มีพฤติกรรมการสอนตรงกัน

6.2 ปัญหาอื่น ๆ ที่ผู้นิเทศระบุว่ามียผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศ ได้แก่ ขาดการสนับสนุนและการเสริมแรงจากผู้บริหาร จึงขาดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานนิเทศอย่างต่อเนื่องและตลอดไป และขาดการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้นิเทศละเลยงานนิเทศไป ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบทางด้านการดำเนินงานของโรงเรียน ดังตารางที่ 10 และ ตารางที่ 17 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา เขาวนซ์ลากร (2525: 255) และของ นิวัตร นาคะเวช (2528: จ) ซึ่งได้ศึกษาพบว่า ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านการดำเนินงานคือ ขาดการนิเทศและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรหาทางแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปตามรูปแบบการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ทดลองใช้แล้วว่าเป็นรูปแบบที่เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้เป็นอย่างดี (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2531: 3) เมื่อผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกได้ปรับปรุงแก้ไขจุดที่ยังบกพร่องอยู่ได้ในโอกาสต่อไป อันจะเป็นผลให้มีการปฏิบัติงานของผู้นิเทศมากขึ้นทั้งจำนวนผู้นิเทศและระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และคงส่งผลถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูดีขึ้น และส่งผลกระทบต่อถึงนักเรียนที่จะมีประสิทธิภาพทางการเรียนดีขึ้น อันเป็นจุดหมายปลายทางของการนิเทศศึกษานั้นเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยศึกษานิเทศก์เขต

1. ในการส่งเสริมและเผยแพร่การใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนมัธยมศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์เขตควรศึกษาหาข้อมูลว่า โรงเรียนใดได้ดำเนินการจัดการนิเทศแบบทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นกรณีการการสอนนอกชั้นเรียนได้ดีแล้ว รวมทั้งควรสอบถามคณะครู-อาจารย์ในโรงเรียนนั้นว่า มีความสมัครใจที่จะให้มีการนิเทศในชั้นเรียนแล้ว จึงดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนนั้นต่อไป

2. จำนวนโรงเรียนที่จะขยายผลการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกไม่ควรมากเกินไป เพราะช่วงที่โรงเรียนดำเนินการระยะแรกนั้น ศึกษานิเทศก์จะต้องดูแล ผู้นิเทศจนกว่าจะมีผลงานในระดับที่น่าพอใจ หากไม่จำกัดจำนวนโรงเรียนให้พอเหมาะกับศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นวิทยากร การนิเทศแบบคลินิก อาจมีปัญหาการนิเทศ ติดตาม กำกับ และการสร้างขวัญกำลังใจ

แก่ผู้ปฏิบัติการนิเทศได้ อันจะเป็นผลให้มีการปฏิบัติงานนิเทศเพียงระยะสั้น ๆ หรือไม่มีการปฏิบัติงานนิเทศหลังรับการอบรมแล้ว

3. ศึกษาวิเคราะห์เขตควรประสานงานกับโรงเรียน ดำเนินงานนิเทศติดตามผลผู้ปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นครูและผู้นิเทศ เป็นการยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานนิเทศ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก

4. ควรมีการปรับปรุง เรื่อง เครื่องมือการสังเกตการสอน เช่น เพิ่มเวลาที่ให้การอบรม เพื่อให้ผู้นิเทศได้ฝึกสร้าง เครื่องมือสังเกตการสอนมากขึ้น และ/หรือทำตัวอย่าง เครื่องมือสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศรับไปใช้ได้ง่าย ๆ แจกโรงเรียนที่มีผู้นิเทศ เพื่อประหยัดเวลาและลดภาระของผู้นิเทศและครูในการสร้าง เครื่องมือสังเกตการสอนขึ้นเองทั้งหมด

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. ในการส่งเสริมการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิคนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรถามถึงปัจจัยด้านเวลาที่ผู้นิเทศมีความจำเป็นต้องใช้ในการนิเทศอย่างเพียงพอ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาปริมาณงานพิเศษของผู้นิเทศและครู เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีเวลาที่จะทำงานร่วมกันอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารควรติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้นิเทศและครู เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและเป็นการเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติด้วย นอกจากนี้อาจสร้างขวัญและกำลังใจด้วยการนำผลงานมาเผยแพร่ทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งนี้ควรทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อทราบถึงสภาพการดำเนินงาน และผลของการปฏิบัติการว่ามีลักษณะอย่างไร

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศแบบคลินิกของผู้นิเทศในโรงเรียนโครงการระยะที่ 1 เป็นการศึกษาพฤติกรรมการนิเทศที่ปฏิบัติจริง โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมโดยตรง เพื่อทราบว่าผู้นิเทศสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง มากน้อยเพียงใด